102505 - Mukimlik halinde iki namazı birleştirmek (cem etmek)

Soru

Ben, İngiltere'de ikâmet ediyorum ve oturduğum yere yakın bir mescitte namazımı kılıyorum.Fakat bu mescidin cemaati, akşam ve yatsı namazlarını akşam vaktinde birleştirmektedirler. Buradaki özür (gerekçe) ise, yatsı namazı ile sabah namazı arasındaki sürenin dinlenmek için yeterli olmamasıdır. Bilindiği üzere mescidin imamı, İbn-i Abbas'ın -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet ettiği hadislerden birisinde Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in öğle ile ikindi namazını ve akşam ile yatsı namazını Medine'de hiçbir özür (gerekçe) olmadan birleştirerek kılmasını delil göstermektedir.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Beş vakit namazların, dînen belirlenen vakitlerinde edâ edilmesinin farz olduğuna ve öğle ile ikindi namazının veya akşam ile yatsı namazını birleştirerek kılmanın câiz olmadığına delâlet eden şer'î deliller (naslar), apaçıktır. Ancak hastalık veya yolculuk veyahut da yağmur yağması gibi her namazı vaktinde edâ etmenin zor olduğu durumlar birer özür sayılır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

[إِنَّ الصَّلاَةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَاباً مَّوْقُوتاً] سورة النساء من الآية: 103 ...

"...Çünkü namaz, bilinen vakitlerde müminlerin üzerine farz kılınmıştır." (Nisâ Sûresi: 103)

Bkz: İbn-i Receb el-Hanbelî; "Fethu'l-Bârî", c: 7, s: 3-8

Ebu Musa el-Eş'arî ve Ömer b. Hattab'tan -Allah onlardan râzı olsun- rivâyet ettiğine göre Ebu Musa el-Eş'arî ve Ömer b. Hattab şöyle demişlerdir:

[الْجَمْعُ بَيْنَ الصَّلاَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ عُذْرٍ مِنَ الْكَبَائِرِ. [رواه ابن أبي شيبة

"İki vakit namazı özürsüz olarak birleştirmek (cem etmek), büyük günahlardandır." (Musannef İbn-i Ebî Şeybe; c: 2, s: 346)

İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

[صَلَّى رَسُولُ الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَالظّهْر وَالْعصر جَمِيعًا وَالْمغْرب وَالْعشَاء جَمِيعًا مِنْ غَيْرِ خَوْفٍ وَلا سَفَرٍ وَلا مَطَرٍ .] رواه مسلم

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hiçbir korku ve yolculuk hali olmaksızın ve yağmur yağmaksızın öğle ve ikindiyi birleştirerek, akşam ve yatsıyı da birleştirerek kıldı." (Müslim; hadis no: 489)

Bu hadiste, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in özürsüz olarak iki namazı birleştirdiğine (cem ettiğine) dâir hiçbir delil yoktur.Aksine hadisin başka bir rivâyetinde şu fazlalık da vardır:

. قِيلَ لابْنِ عَبَّاسٍ: مَا حَمَلَهُ عَلَى ذَلِكَ؟ قَالَ : أَرَادَ أَنْ لاَ يُحْرِجَ أُمَّتَهُ

"İbn-i Abbas'a:

- Onu (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i) buna yönelten şey neydi (neden böyle yaptı)? Diye sorulunca o şöyle demiştir:

- O -sallallahu aleyhi ve sellem-, ümmetine zorluk ve sıkıntı vermemek istedi (sıkıntıya sokmak istemedi)."

Bu hadiste, namazları birleştirmek için bir özrün (mazeretin) var olduğuna, eğer bu birleştirme (cem) olmasaydı, insanların sıkıntıya düşeceklerine delâlet etmektedir.

Değerli âlim Abdulaziz b. Baz -Allah ona rahmet etsin- "Fethu'l-Bârî", c: 2, s: 24'de bu konuya ta'likte bulunurken şöyle demiştir:

"Zikredilen hadis, o gün hastalık veya şiddetli soğuk veyahut da yerin çamur olması gibi geçici bir

durum sebebiyle Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- adı geçen namazları (öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını) birleştirerek kıldığına yorumlanır.Böyle olduğuna İbn-i Abbas'ın, bu birleştirmenin nedeni hakkında kendisine yöneltilen soruya verdiği şu cevabı delâlet etmektedir:

"- O -sallallahu aleyhi ve sellem-, ümmetine zorluk ve sıkıntı vermemek istedi (sıkıntıya sokmak istemedi)."

Bu söz, doğru ve her şeyi ifâde eden büyük bir cevaptır."

Buna göre; o kimselerin bu hadisi delil göstermeleri, yerinde ve uygun olmayan bir delil göstermedir. Bu sebeple her namazın, dînen tayin edilen vaktinde kılınması gerekir. Eğer hastalık veya yağmur gibi namazları birleştirme özrü (mazereti) bulunursa, bu takdirde namazları birleştirmekte bir sakınca yoktur.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.